

LIPOVEC

Noviny obce Horné Srnie • lipovec@hornesrnie.sk • ročník XXIX • 2/2020

Preventívna akcia v rámci dopravnej výchovy „Bezpečne na bicykli a kolobežke“ FOTO: ARCHÍV ZŠ

Mali sme šťastie

Žiaci 8. ročníka ZŠ
Eva Šumichrastová

Neochoreli sme. Prežili sme. Vrátili sme sa do škôl, obchodov, zamestnaní, kaviarní, k našim blízkym i vzdialeným priateľom. Síce s kilami navyše, ale s úľavou, že sa katastrofické predpovede nenaplnili. Dokonca aj mnohí žiaci sa už tešili na návrat do školy.

Každému z nás prinieslo toto obdobie do života nepoznané situácie. Niektorí museli nečakane spomaliť a užívali si rodinu, knihy, upratovanie skrií i duší. Iní, zavalení kopou nových povinností, padali večer od únavy a čakali, kedy sa to všetko skončí.

Aj naše deti zažili niečo nezvyčajné. Školáci boli voľnom najprv nadšení, veď kto by nebol? Uhoľné prázdniny už nezažijú, snehovú kalamitu asi tiež nie, no a o dvoch rokoch prázdnin J. Verna mohli len čítať a snívať. Školské povinnosti si však museli plniť aj doma, a tak nadšenie postupne vyprchalo. Aj mnohí z nich si začali v tomto období uvedomovať, čo je v ich živote skutočne dôležité. No a niektorí sa možno po prvý raz zamysleli i nad tým, čo je to šťastie. Taká bola totiž téma každoročnej úvahy v ôsmom ročníku. Tento rok však ozvláštnená vplyvom koronavírusu a pripomenutím si 75. výročia ukončenia druhej svetovej vojny. Strach o vlastné zdravie, o

svojich blízkych, strach z nepoznaného dal totiž tomuto slovíčku celkom nový rozmer. A nielen u dospelých. Takto sa nad svojím šťastím v čase „koronaprázdnin“ zamysleli naši ôsmaci:

Všetci si raz povieme, že sme „mali šťastie“, ale málokedy sa zamyslíme nad tým, čo to vlastne je. Nedávno sme oslávili 75. výročie od ukončenia druhej svetovej vojny. Nikdy v histórii sme nezažili konflikt, ktorý narástol do takejto veľkosti. Viac ako 50 miliónov väčšinou nevinných ľudí zahynulo. Ľudia sa báli o vlastné životy. Dokonca nemali ani istotu, či sa na ďalší deň zobudia. Veď pre tých ľudí bolo šťastie už

len to, že boli nažive. Niekedy je to, bohužiaľ, tak, že šťastie a osud má v moci niekto iný ako my. Nie vždy je každý strojom vlastného šťastia a druhá svetová vojna je toho dobrým dôkazom. Teraz máme už dlhú dobu mier a mnohí si to ani nevážia. Všetko, čo máme, berieme ako samozrejmosť. Dnes možno nemáme žiadnu svetovú vojnu, nemusíme sa obávať toho, že na nás za bieleho dňa z ničoho nič padne nukleárna zbraň, ale tak či tak nemáme zrovna najlepšiu situáciu. Milióny ľudí je nakazených a mnohí už poumierali. Situácia už sa možno zlepšila oproti jej začiatku, ale tie tisíce nevinných životov už naspäť nikto nevráti. V tomto období je napríklad šťastím zdravie.

A v tom sa, myslím, zhodneme všetci.“

—
Adam

Neviem si predstaviť, ako ľudia počas vojny vnímali šťastie. Určite túžili po slobode, ktorú si nemohli dovoliť. My si teraz vôbec neuvedomujeme, aké to mali ťažké, a hneď frfleme, keď musíme ostať v karanténe kvôli koronavírusu. Zostali sme „odrezaní od sveta“, ale aj tak to máme ľahšie, ako to mali naši predkovia počas vojny. Možno ich šťastím vtedy bola viera, farba pleti...

Pokračovanie na str. 4 →

Z rokovaní obecného zastupiteľstva

Silvia Kebisková
Obecný úrad

Obecné zastupiteľstvo v Hornom Srní
na svojich zasadnutiach dňa 13. 12.
2019, 14. 1. 2020, 25. 2. 2020, 19. 5.
2020 a 23. 6. 2020

ZOBRALO NA VEDOMIE

1. Viacročný rozpočet obce vrátane programov a podprogramov na roky 2021 – 2022.
2. Stanovisko hlavného kontrolóra obce k návrhu rozpočtu obce Horné Srnie na rok 2020 a viacročnému rozpočtu na roky 2021 – 2022.
3. Správu z kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce za II. polrok 2019.
4. Stanovisko hlavnej kontrolórky obce k záverečnému účtu obce za rok 2019.
5. Správu audítora k účtovnej závierke obce za rok 2019.
6. Správu o kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky obce za I. polrok 2020.
4. Rozpočtové opatrenie č. 4/2019 podľa predloženého návrhu.
5. Plán kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce na I. polrok 2020.
6. Plán zasadnutí Obecného zastupiteľstva v Hornom Srní na rok 2020.
7. Poskytnutie finančnej pomoci Mestu Prešov vo výške 300,- eur pre obeť výbuchu v bytovom dome na Mukačevskej ulici v Prešove.
8. Všeobecne záväzné nariadenie č. 1/2020 o určení výšky dotácie na prevádzku a mzdy na dieťa materskej školy a školských zariadení so sídlom na území obce Horné Srnie.

SCHVÁILO

1. Všeobecne záväzné nariadenie č. 5/2019 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady na území obce Horné Srnie.
2. Všeobecne záväzné nariadenie č. 6/2019 o poskytovaní sociálnych služieb v obci Horné Srnie
3. Rozpočet obce vrátane programov a podprogramov na rok 2020.
9. Zariadenie Dobrovoľného hasičského zboru obce Horné Srnie do kategórie B v systéme celoplošného rozmiestnenia síl a prostriedkov hasičských jednotiek na území Slovenskej republiky.
10. VZN č. 2/2020 o určení pravidiel času predaja v obchode a času prevádzky služieb na území obce Horné Srnie.
11. Predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok (NEP) v rámci Výzvy na predkladanie žiadostí

- o nenávratný finančný príspevok z programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020, vyhlásenej 20. 4. 2018, Kód výzvy: OPKZP-PO2-SC211-2018-40 na realizáciu projektu: „Vodozádržné opatrenia v intraviláne obce Horné Srnie“, ktorý bude realizovaný Obcou Horné Srnie.
12. Zabezpečenie realizácie projektu v súlade s podmienkami poskytnutia pomoci;
13. Zabezpečenie finančných prostriedkov na spolufinancovanie realizovaného projektu vo výške min. 5% z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu sumu 11 150,00 EUR.
14. VZN č. 3/2020 o mieste a čase zápisu dieťaťa na plnenie povinnej školskej dochádzky v základnej škole, o výške príspevku za pobyt dieťaťa v materskej škole, o výške príspevku na čiastočnú úhradu nákladov na činnosť školského klubu detí, o výške príspevku na čiastočnú úhradu nákladov a podmienky úhrady v školskej jedálni.
15. Záverečný účet obce a celoročné hospodárenie bez výhrad.
16. Použitie prebytku hospodárenia vo výške 109 801,23 eura na tvorbu rezervného fondu v plnej výške.
17. Rozpočtové opatrenie č. 1/2020 podľa predloženého návrhu.

18. Plán kontrolnej činnosti hlavnej kontrolórky obce na II. polrok 2020.
19. Poskytnutie zľavy z nájomného za nebytové priestory za obdobie od 13. 3. 2020 do 5. 5. 2020 z dôvodu uzatvorenia prevádzky v súlade s opatreniami na zamedzenie šírenia koronavírusu vo výške 50 % pre prevádzku kadečnicka – žiadateľka Katarína Varčeková, Železničná 132/3, 914 42 Horné Srnie, IČO: 50 640 844
20. Poskytnutie zľavy z nájomného za nebytové priestory za obdobie od 13. 3. 2020 do 5. 5. 2020 z dôvodu uzatvorenia prevádzky v súlade s opatreniami na zamedzenie šírenia koronavírusu vo výške 50% pre prevádzku catering servisu, s. r. o., Jozefa Lacu 1539/27, 914 41 Nemšová, IČO: 47147024.
21. Na základe indikatívnej ponuky financovania zo dňa 4. 6. 2020 prijatie úverov :
 - a) Múnicpálny úver – Eurofondy – dlhodobý termínovaný úver vo výške 700 000,- eur na prefinancovanie projektu „Bevlava – Spojme kultúrne dedičstvá na Slovensku a v Čechách pohodlne na bicykli“
 - b) Múnicpálny úver – Klasik – dlhodobý investičný úver vo výške 35 000,- eur na spolufinancovanie projektu „Bevlava – Spoj-

me kultúrne dedičstvá na Slovensku a v Čechách pohodlne na bicykli“

c) Múnicpálny úver – Klasik – dlhodobý investičný úver vo výške 700 000,- eur na financovanie výstavby športovej haly od Prima banka Slovensko, a. s., Hodžova 11, 010 11 Žilina, IČO: 31575951

VYHOVELO

Protestu prokurátora proti VZN č. 3/2019 o určení pravidiel času predaja v obchode a času prevádzky služieb na území obce Horné Srnie

ZRUŠILO

1. Všeobecne záväzné nariadenie obce č. 1/2003 o premávke na pozemných komunikáciách na území obce Horné Srnie v znení dodatkov zo dňa 15. 12. 2003 a 26. 6. 2008
2. VZN č. 3/2019 o určení pravidiel času predaja v obchode a času prevádzky služieb na území obce Horné Srnie.

V tomto prehľade sú vypísané a zhrnuté len najdôležitejšie body uznesení. Presné znenie uznesení a kompletne zápisnice zo zasadnutí OZ spolu s výpismi z hlasovania poslancov sú k dispozícii k nahliadnutiu na Obecnom úrade v Hornom Srní, ako i na internetovej stránke obce – www.hornesrnie.sk.

Výzvy majiteľom psov a mačiek

Obec Horné Srnie v súlade s § 19 ods. 11 zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov **oznamuje** vlastníkovi psov chovaných na území obce Horné Srnie **povinnosť zabezpečiť trvalé označenie psa** podľa § 19 ods. 9 zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov **transpondérom (čipom)** pred prvou zmenou vlastníka psa, najneskôr však do 12 týždňov veku.

Zo zákona č. 582/2004 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady podľa § 22 (daň za psa) je **povinný vlastník alebo držiteľ nahlásiť psa na obecnú úradu do evidencie**. Predmetom dane za psa je pes starší ako 6 mesiacov. Vlastník

psa nahlási: plemeno, dátum narodenia, farbu, meno, adresa chovu, číslo čipu. Od obce obdrží evidenčnú známku psa, ktorá je neprenosná na iného psa.

Podľa VZN obce Horné Srnie č. 3/2017 o niektorých podmienkach držania psov v obci Horné Srnie je **volný pohyb psa po verejnom priestranstve zakázaný**. Za porušenie všeobecného záväzného nariadenia sa vlastník psa dopustí priestupku, za ktorý je možné uložiť pokutu až do výšky 165 €.

Pri tejto príležitosti vyzývame majiteľov psov, aby používali na odstraňovanie exkrementov svojich miláčikov mikroténové vrecká a koše na psie exkrementy – koše a vrecká sú k dispozícii od jesene roku 2019. Chodníky, zelené plochy, ulice sú zne-

čistené a koše na exkrementy prázdne a vrecká ukradnuté. Tolko žiadaná služba od občanov je k dispozícii a chovatelia psov ju nevyužívajú.

Problém je však aj s mačkami. Veľa ľudí mačky iba krmí a nestará sa o ich rozmnožovanie. Ak sa mačka okotí a má 4 mačiatka, vychovávajú (nakrmia) aj tie a opäť je to vybavené. Mačka sa tak nekontrolovane rozmnoží dvakrát do roka. Len veľmi málo majiteľov ich dá sterilizovať a zaočkovať. Takto sa po obci túla veľa mačiek bez majiteľa, ktoré môžu byť aj prenášačmi závažných chorôb.

Vyzývame všetkých chovateľov psov a mačiek, aby sa správali zodpovedne tak k svojim domácim miláčikom, ako aj k susedom a občanom obce Horné Srnie.

Pohrebništvo

Hrobové miesta a ich úprava

Obec Horné Srnie ako prenajímateľ je vlastníkom hrobových miest na starom aj novom cintoríne v obci. Nájomca je preto povinný akúkoľvek úpravu prenajatého hrobového miesta hlásiť obci prostredníctvom formulára: „Žiadosť o úpravu hrobového miesta“ umiestneného na stránke obce v sekcii: Dokumenty na stiahnutie alebo je možné vyzdvihnúť si formulár osobne na obecnú úradu. Úpravu hrobového miesta môžu občania realizovať až po vydaní súhlasu obce. Termín vstupu kamenárskej firmy na pohrebiská musí byť obci vopred oznámený.

Platba za prenájom hrobového miesta

Za hrobové miesto, ktoré má občan v prenájme, platí obci poplatok, ktorý je vyrúbený na 10 rokov. Sadzbu poplatku má každý nájomca uvedený v zmluve na hrobové miesto. Najneskôr tri mesiace pred uplynutím desaťročnej lehoty obec automaticky vyzve nájomcu na novú platbu.

Výber pohrebnej služby

V prípade úmrtia si pozostalí môžu vybrať akúkoľvek pohrebnú službu. Zmluvný dohľad nad prevádzkovaním pohrebisk nového cintorína a starý cintorín vykonáva firma KAMEgroup, s. r. o., ktorá je prevádzkovateľom pohrebnej služby STYX, to znamená, že táto musí byť oboznámená s konaním pohrebu inou pohrebnou službou a na tento účel otvára dom smútku.

Bližšie informácie Vám poskytnú zamestnanci obce osobne alebo telefonicky na číslach: 032/6588 281, 290, 205

OcÚ

Otázky občanov

Odpovedá Jozef Húserka
starosta obce

Môžete nás, prosím, informovať, v akom stave sú pozemky pod Vrškom?

V zmysle podkladu od spracovateľa pozemkových úprav firmy GEO3 Trenčín bude harmonogram jednotlivých etáp takto:

- Všeobecné zásady funkčného usporiadania územia v obvode PÚ – prerábali sme cesty (šírky ciest, chodníky) – pošleme do konca 06/2020. V priebehu júla bude stretnutie predstavenstva, kde sa tieto všeobecné zásady schvália (30 dní je lehota na schválenie)
- Zásady umiestnenia nových pozemkov – rozpracované. Predstavenstvu pozemkových úprav budú prezentované pri schvaľovaní všeobecných zásad – v priebehu 9. mesiaca budú rozposlané účastníkom na schválenie
- Plán spoločných a verejných zariadení a opatrení – následne
- Rozdeľovací plán vo forme umiestňovacieho a vytyčovacieho plánu – časť lokality už máme navrhnutú, vlastníkov umiestnených do novovytvorených parciel – v priebehu 8. – 9. mesiaca bude prerokovanie nového stavu s vlastníkami
- Schválenie umiestňovacieho a vytyčovacieho plánu – následne po zverejnení rozdeľovacieho plánu
- Postup prechodu na hospodárenie v novom usporiadaní – následne
- Vytýčenie a označenie vybraných lomových bodov hraníc novovzniknutých pozemkov – podľa potreby, keď bude schválený umiestňovací plán
- Rozdeľovací plán vo forme obnovy KO alebo geometrického plánu – ide o definitívny zápis rozdeľovacieho plánu do katastra – predpoklad 02/2021

Pri spracovaní JPÚ sme sa dostali do skľuzu z dôvodu, že mala byť schválená novela zákona 330/1991 o pozemkových úpravách, ktorá by nám veľmi zjednodušila a skrátila ďalší postup pri spracovaní. Nakoniec ho poslanci vo februári neschválili. Ďalej sa vyskytol problém s doručovaním pre vlastníkov do vlastných rúk a celé to skomplikovala ešte korona – COVID19.

Takže sa budeme teraz maximálne snažiť skončiť jednotlivé etapy čo najskôr. Aj keď zo zákona sú tam stanovené termíny na schválenie, poprípade na riešenie námietky, ktoré to môžu ešte celé posunúť.

Kedy sa môžeme tešiť na úplné dokončenie cyklotrasy?

Výstavba cyklotrasy bude dokončená aj zúčtovaná do konca roka 2020. Predpokladaný začiatok prác je júl 2020.

V marci sa začali búracie práce na hale.

Všetko sa však po čase zastavilo. Prečo?

Kedy budú práce pokračovať?

V marci 2020 obec demontovala plynové

katly, radiátory, ohrev teplej úžitkovej vody, slnečné kolektory a veci, ktoré môžeme v budúcnosti použiť, ale aj materiál, ktorý vieme odovzdať do zberní a zvyšujú nám podiel separovaného zberu, a tak sa nám znižujú poplatky za uloženie komunálneho odpadu v nasledujúcom roku (sklo, elektro-nický odpad, kovy).

Z dôvodu nedodania podkladov účastníkmi verejného obstarávania pre vyhodnotenie súťaže sme museli verejné obstarávanie na výstavbu športovej haly zrušiť a vyhlásiť nové verejné obstarávanie. Predpoklad ukončenia verejného obstarávania je do konca júna 2020.

Potom víťazný dodávateľ začne s prácami na búraní a výstavbe nového objektu športovej haly.

Pred kostolom rástla krásna mladá čerešňa, ktorá poskytovala v lete aspoň aký-taký tieň. Kto rozhodol o jej odstránení a prečo? Bude nahradená stromom alebo zase len nejakými kríčkami?

Sakury zasadené pred kostolom boli v minulosti nešetrne ostrihané a čím viac sa strihali, tým väčšie množstvo konárov narástlo, koruna sa zväčšovala. To ale pôsobilo problém, lebo vraj nebolo vidieť na kostol. Iný problém bol s upratovaním priestoru pred kostolom v čase padania lístia, o čom sme pojednávali už v minulých číslach Lipovca. Na farskej rade v marci tohto roka bola zo strany farskej rady vznesená požiadavka na odstránenie všetkých troch stromov (sakury). Stromy svojím koreňovým systémom dvíhajú dlažbu pri pomníku padlých v I. svetovej vojne a takisto bol problém aj pri točke na ľavej strane.

Kedy sa budú robiť obrubníky na ulici Mostíkovej? Z jednej strany je chodník a z druhej strany je cesta neukončená a rozbitá. Už niekoľko rokov sa sľubuje, že sa to urobí, a stále nič.

Neviem o tom, že by to niekto sľuboval. V roku 2015 si občania odkúpili od obce a na veľký nátlak z ich strany im obec predala nezmyselný kúsok pozemku, ktorý si mali prihradiť k svojej stavbe, resp. predzáhradke. Riešilo sa to 2 roky a pritom si to neodkúpili všetci. Navyše v tomto pozemku je vedený aj verejný vodovod a je tam zmluvne riešený vstup na pozemok z dôvodu odstraňovania porúch. Keby si boli všetci urobili múrik tak, ako to bolo dohodnuté, pri asfaltovaní a realizácii chodníka by sa bol tento problém vyriešil.

Odkedy prestanú po cyklotrase chodiť autá? Neprešla ešte 5-ročná lehota, ktorá to umožňovala?

Táto komunikácia bola realizovaná z programu INTERREG. Išlo o Dobudovanie dopravnej infraštruktúry, a teda prednostne

je obslužnou komunikáciou pre ľudí, ktorí v týchto častiach obce bývajú. Až následne sa označila za cyklotrasu, je to však cyklotrasa vedúca po miestnych komunikáciách (tak ako aj v obci od družstva po koniec ulice Pod Zábrehom), a teda cyklisti aj chodci to musia rešpektovať a dodržiavať zákon o premávke na pozemných komunikáciách.

Riešime tento problém zmenou dopravných značiek, ALE cyklisti si musia uvedomiť, že sa od začiatku ulice Družstevná až po lávku v Čakanove pohybujú po miestnych komunikáciách, kde žijú naši občania a najmä cudzí cyklisti to neberú do úvahy, jazdia bezohľadne, rýchlo a domáhajú sa vulgárnymi výrazmi prednosti v jazde. Cudzí cyklisti neznajú pomerov nadávajú dokonca aj vodičom bývajúcim a žijúcim v Rajkovci alebo v Čakanove idúcim domov z práce.

Aby sme o tejto skutočnosti informovali všetkých cudzích občanov, vyrábame dva veľké banery, ktoré budú na túto skutočnosť upozorňovať.

Vjazd pre vozidlá vlastníkov nehnuteľností, chát, rodinných domov, pre vozidlá zdravotnej pomoci, vozidlo vodárenskej spoločnosti, obecného úradu, hasičov a pracovníkov úradu bude riešený cez povolenky, ktoré bude vydávať obecný úrad.

Kedy budeme mať v obci nového zubára? Podniká obec v tomto smere nejaké kroky?

MUDr. Hatiar ordinuje na obvode v Hornom Srní každý piatok. Obec robí kroky na získanie nového zubného lekára prostredníctvom komory zubných lekárov. Vzhľadom na nedostatok zubných lekárov na celom Slovensku sa tento problém zdá neriešiteľný, navyše v budúcnosti skončia zrejme svoju činnosť aj dve ordinácie v Nemšovej.

Bolo by možné umiestniť aspoň jeden smetný kôš na cyklotrasu od družstva po mostík?

Už sme na túto tému hovorili niekoľkokrát na rôznej úrovni. Môžeme, ale nechceme. Každý, kto ide na cyklistiku alebo na pešiu túru, resp. vychádzku a nesie si so sebou čokoľvek, môže si to doniesť aj domov. Ak by si turisti z Kriváňa neodniesli obaly a zvyšky so sebou, Tatry sú až po vrcholce zasypané odpadom. Ten, kto je normálny, to pochopí – nenormálny to bez ohľadu na koše hodí do kríkov alebo na zem.

V košoch nám vznikne zmiešaný komunálny odpad a doma sa po separácii môže stať z neho drahá surovina. Správajme sa ZODPOVEDNE.

Mohla by obec zabezpečiť opätovné namalovanie priechodu pre chodcov na Čerňavskej pri semafore, na ceste smerom k cementárni? Kedysi tam priechod bol, ale už dosť dlho ho takmer nevidieť.

Áno, zariadime to v krátkom čase.

Svoje otázky môžete posilať na
urad@hornesrnie.sk

Pýtam sa aj ja ako občan, keď je to normálne, že sa občan pýta.

- Prečo občania obce nestláčajú kovové obaly, plastové obaly, vkladajú papierové krabice do nádob na separovaný zber bez toho, aby zminimalizovali objem separovaných zložiek odpadu?
- A prečo ukladajú sklo, plasty, oblečenie a iné druhy odpadu ku kontajnerom napriek tomu, že sú plné a neodnesú ich k inému zbernému miestu, ktorých je v obci 14 a je v nich ešte miesto?
- Prečo parkujú na cestách a chodníkoch napriek tomu, že majú garáže a priestor na parkovanie vo vlastných dvoroch?

- Prečo majitelia psov nechajú svojich miláčikov pobehovať po obci a pri vychádzkach nezberajú exkrementy a znečisťujú životné prostredie svojim spoluobčanom? To isté platí aj o mačkách.

- Prečo väčšina našich občanov jazdí na bicykli po ulici Družstevná smerom do Nemšovej v protismere a nerešpektuje dopravné značky?

Ako štatutár obce si neviem s týmito problémami poradiť...

Mali sme šťastie

→ Dokončenie zo str. 1

Pre nás šťastím v tejto kríze môže byť napríklad vek, fyzické zdravie alebo životný štýl.

Mnohí ľudia za šťastie považujú veľký dom, luxusné autá alebo drahé oblečenie. Takíto ľudia zabúdajú na ostatných a vidia iba seba. Často si nevedia poradiť s bežnými problémami, ktoré denne obvyčajní ľudia zažívajú. Z toho mi vyplýva, že mať peniaze neznamená byť šťastným.

Budem rada, keď sa nám život vráti do starých kolají. Teším sa na návrat do školy a bude to pre mňa šťastím v tejto situácii. Už aby to bolo hneď zajtra.

Karin

Vdnešnej dobe si ľudia konečne začínajú všímať svoje okolie a prírodu. Začínajú si uvedomovať, aké majú šťastie. Pre moju mamu je život sám – šťastie. Pre moju sestru je šťastie, že je zdravá, že má rodinu a priateľov a pre moju druhú sestru je šťastie už len to, že vstane. Viem sa potešiť aj z maličkostí, ktoré sú pre mňa šťastie. Poteším sa z 1 a 2 z písomky, poteším sa z hodeného koša na basketbale, za kvet, ktorý dostanem na narodeniny a poteším sa aj za narodeniny, pretože si uvedomím, že som o niečo staršia. Aj tieto maličkosti ma vedú rozveseliť a sú pre mňa šťastím. Ako som už spomínala, šťastím pre mňa

je aj moja rodina. Som rada, že mám skvelú rodinu, ktorá je pre mňa oporou. Som rada za moju mamu, tata, 2 sestry, brata, 2 babky, tety, ujav a sesternicu. Som rada za moje kamarátky, ktoré ma dokážu rozveseliť.

Alexandra N.

Pre mňa je šťastie aj to, že som sa narodil v časti sveta, kde nie sú vojny a je tu mier a pokoj. Ako šťastie beriem aj to, že mám rodičov takých, ako mám, a som zdravý. Podľa mňa je šťastie aj to, že druhí ľudia sa starajú o nás v nemocniciach, pretože sa tu objavil vírus COVID 19. Našťastie, prípady už ustupujú a o nejakú dobu by sa mal prvý stupeň vrátiť do škôl. Pre mňa je šťastie aj to, že sa z tejto situácie dokážeme pomaly dostať.

Kristián

„Leni, čo si dáš piť?“ Tak takto znie jedna obvyčajná každodenná veta mojej mamy. Vôbec som sa nad ňou doteraz nezamýšľala a je veľa možností, ako by som mame odpovedala: „Čaj, minerálku, sirupovú vodu...“ Môžem si dať, čo len chcem. Zrazu si človek uvedomí, že má toľko možností. Iní ľudia na zemi nemajú toľko na výber ako ja. A horšie je, že niektorí nemajú ani to šťastie mať obvyčajnú pitnú vodu. Možno si poviete, že je to samozrejmé. Nie, nie je. Mno-

Nezabudneme na tie krátke prestávky, počas ktorých sme toho vyviedli viac než dosť, na tie nekonečné hodiny matematiky a slovenčiny, na stenu obhádzanú plastelínou... Držte nám palce!

FOTO: ARCHÍV ZŠ

hé situácie v dnešnej dobe zapríčinili, že pitná voda sa stáva pre ľudstvo tým najväčším darom. Dospelí, ale aj deti musia prejsť denne niekoľko kilometrov, aby sa k nej dostali, alebo majú iba obmedzené množstvo na deň. V takýchto krajinách, ktoré sú sužované obrovskými suchami, je život veľmi ťažký. Mám šťastie, že žijem na Slovensku... Nielen prírodné katastrofy, ale aj vojna je často dôvodom, že ľudia stratia to najcennejšie, čo majú. Šťastím je vlastne aj to, že ja som vojnu nikdy nezažila. Avšak naši starí rodičia si to pred 75 rokmi zažili na vlastnej koži. Čítala som o nej veľa a aj z rozprávania viem, že to nemali ľudia ľahké. Zo dňa na deň mohli prísť o svo-

ju rodinu, strechu nad hlavou, majetok... Vedela by som si to vôbec predstaviť? Asi nie. Som šťastná za život, ktorý žijem...

Lenka P.

Čo ma robí naozaj šťastným? Jednoznačne každá chvíľa strávená spolu s rodinou. Tým nehovorím, že strávim celý deň pri čaji alebo káve s rodinou. Niekedy sa mi aj nechce, ale práve v tomto čase sme spolu viac ako inokedy predtým, tak si to naozaj užívam. Samozrejme, vždy som nemal na šťastie takýto názor. Keď som bol menší, za najväčšie šťastie som považoval nové lego. Neskôr možno dobré známky v škole, ktoré sú pre mňa dôležité aj dnes, ale viac si cením to, že už môžem ísť s kamarátmi von, že je vonku pekné a môžem pomôcť pokosiť trávu. A symbol, o ktorom si myslím, že je zdrojom najväčšieho šťastia, je pre mňa jednoznačne úsmev.

Samo G.

Pre mňa je šťastie to, keď som so svojou rodinou, sme všetci zdraví a šťastní. Môj pes mi tiež vedel vyčariť úsmev na tvári, ani neviem, z akého dôvodu. A preto šťastie nemusí vždy znamenať nejakú hmotnú vec, môže to byť aj pocit, napríklad, že vás niekto ľúbi a vy ste z toho šťastní.

Alexandra R.

Som typ človeka, ktorý sa väčšinou teší zo všetkého a snažím sa usmievať a rozdávať pozitívnu energiu. Pre mňa šťastím nie sú peniaze a drahé veci, ktorými by som sa mohla chváliť, ale sú to práve tie veci, ktoré si za peniaze nekúpim. Zdravie blízkych a možnosť mať ich všetkých pri sebe, prechádzky v lese, keď lúče prenikajú

cez koruny stromov, štebotanie vtáčikov v čase, keď rozkvetajú púčiky stromov a rozvonievajú mi až do izby, úprimný úsmev na tvári iných, no napríklad aj keď sa zobudím na žiarenie lúčov priamo na moju tvár alebo už len to, že žijem v tejto dobe a mám sa úžasne. Nie všetci žili v ich vysnovej dobe. Ja som rada, že žijem, keď je na svete mier. Je to neuveriteľné šťastie, že po našom území nebeháajú tanky, nestriela sa na uliciach a cítime sa v našom štáte bezpečne. Mali by sme si toho vážiť a vedieť, že to kedysi nebola samozrejmá číť sa bezpečne vo vlastnom dome.

Nie pre všetkých znamená pojem šťastie to isté. Pre moju mamu je to chvíľka pokoja a oddychu od práce, ktorej má až po krk. Alebo vraví, že aj chvíle so mnou a s rodinou sú pre ňu šťastie. Pre moje kamarátky je to väčšinou hudba, chutné jedlo alebo naše spoločné zážitky. Aj pre mňa sú chvíle s mojimi kamarátkami tými šťastnými chvíľami, no teraz cez karanténu je to ťažšie. Dodržiavame karanténu, ale občas zájdeme niekde do prírody a aspoň tak si užívame chvíle spolu, no nie je to úplne ono. Jedna z vecí, ktorá ma urobí šťastnou je, keď sa táto karanténa skončí a všetko sa dá do normálu.

Šťastná bývam aj sama zo seba. To by mal byť každý! Som nadšená, keď sa v niečom prekonám alebo mám nejaký dobrý nápad. Je to aj keď sa mi podaria čo i len palacinky alebo hocikaké jedlo, vždy som na seba pyšná a pritom je to len maličkosť.

Budme šťastní z maličkostí a vážme si veci, ktoré nemusia byť samozrejmou. Keď sa dá, snažme sa ľudí urobiť šťastnými. Nemusíme si to ani uvedomiť, ale aj malinký úsmev dokáže rozžiariť celý deň.

Eliška

Veľa šťastia a „rozžiarených“ letných dní vám prajú ôsmaci a Eva Šumichrastová.

FOTO: ARCHÍV ZŠ

Žiaci ocenení starostom obce v školskom roku 2019/2020

Rebeka Križková: úspešná riešiteľka krajského kola chemickej olympiády, 1. miesto v školskom kole geografickej olympiády, dlhoročné reprezentovanie školy v súťažiach a olympiádach

Dávid Lipták: 1. miesto SOškársky päťboj, úspešný riešiteľ okresného kola technickej olympiády, dlhoročné reprezentovanie školy v súťažiach, olympiádach a účinkovanie vo folklórnom súbore Kamenček

Patricia Horečná: Dlhoročná tvorivá činnosť a výzdoba školy – krúžok šikovné ruky

Nikola Šimková: Dlhoročná tvorivá činnosť a výzdoba školy – krúžok šikovné ruky

Škola v čase korony

V piatok 13. marca sme na pokyn MŠVVaŠ SR zatvorili školu. Netušili sme, čo nás čaká. Zatvorenie školy sa nedotýkalo len žiakov v ZŠ a detí v MŠ, ale aj množstva jej zamestnancov. Prvé dva týždne sme ešte stále dúfali, že ide o krátkodobú záležitosť. Napokon však bolo treba nastaviť krízový plán.

Martina Hanusová
riaditeľka školy

Základná škola zvládala dištančné vzdelávanie formou komunikácie cez EduPage. Pre našich pedagógov to nebola žiadna novinka, keďže tento informačný systém už niekoľko rokov aktívne využívame. Dokázali sme v ňom vytvárať a zdieľať vzdelávacie materiály, prezentácie a projekty. V apríli, keď už bolo jasné, že sa do školy tak skoro nevrátime, sme pridali online vzdelávanie cez aplikáciu Microsoft Teams, ktorá umožnila triedam a učiteľom sa navzájom vidieť, počuť a dať vzdelávaniu zasa nový rozmer a motiváciu. Netrpezlivo sme čakali na informácie, či školu do konca školského roka ešte otvoríme. Úprimne som si to želala, lebo napriek enormnej snahe učiteľov a pomoci rodičov efektívnosť dištančného vzdelávania bola oveľa nižšia ako pri klasickej prezenčnej forme. V polovici mája sme sa dozvedeli, že akých podmienok môžeme 1. júna obnoviť výučbu v 1. až 5. ročníku. Urobili sme všetky hygienicko – epidemiologické opatrenia, oslovili sme rodičov a do školy sa nám vrátilo 85 % žiakov. Jún sme teda využili na to, aby sa žiaci znova stretli s rovesníkmi, získali pravidelný režim, aby si učitelia overili, či a do akej miery žiaci pochopili prebraté učivo. No a aby sme splnili predstavu ministra školstva, že žiadny žiak neprepadne, rozhodli sme sa za prísnych hygienických opatrení povolať do školy aj tých žiakov z druhého stupňa, ktorí si prerušenie vyučovania vysvetľovali ako prázdniny.

Ďakujem pedagógom za to, že ich vyviedli z omylu a našli spôsob, ako v nich prebudiť „túžbu po vzdelávaní“. 30. júna sme odovzdali netradičné vysvedčenia a rozlúčili sa s našimi deviatakmi.

Koronavírus odhalil, že aj naša materská škola by elektronickú komunikáciu s deťmi a rodičmi potrebovala, keďže jedinou formou kontaktu bolo zverejňovanie informácií a inšpirácií pre rodičov na webovej stránke. Tento poznatok bol impulzom k tomu, aby sme to zmenili. Pani učiteľky sa usilovne vzdelávali a dúfam, že od septembra budeme schopní v spolupráci s rodičmi objaviť všetky výhody elektronickej komunikácie cez Edupage. V júni sme obnovili chod materskej školy v obmedzenom režime, pretože v triede mohlo byť spočiatku iba 15 detí. Pani učiteľky sa už na detičky veľmi tešili a platilo to aj naopak. Prednosť mali deti pracujúcich rodičov a predškolákov. Toto obdobie využili na turistiku, vychádzky a hry v exteriéri. Pani učiteľky pripravili rozlúčku s predškolákmi a krásne tablo.

Život v škole sa prerušením vyučovania nezastavil, prevádzkoví zamestnanci sa postarali o dezinfekovanie priestorov, zveľaďovanie interiéru, ale hlavne exteriéru. Upravili zeleň, zrealizovali výsadbu, vyčistili vonkajší areál ZŠ a MŠ. Pani kuchárky pripravovali a rozvážali obedy pre seniorov, aby im uľahčili prečkanie pandémie v bezpečí domova.

Všetkým zamestnancom patrí moja úprimná vďaka za zvládnutie tejto netradičnej situácie.

Ani počas mimoriadnej situácie sa chod školy nezastavil

Zápis do 1. ročníka ZŠ – Zapisali sme 20 budúcich prváčikov.

Zápis do MŠ – V materskej škole nám pribudne 22 nových škôlkarov.

Prihlášky žiakov 9. ročníka na stredné školy – Na stredných školách sa nám podarilo umiestniť všetkých deviatakov. Nebolo to jednoduché, pretože systém prijímania prihlášok nemajú všetky stredné školy rovnaký, čiže prihlášky sme posielali v papierovej aj elektronickej forme. Ďakujem pani výchovnej poradkyňe Humerovej za jej profesionálny prístup, ochotu a pomoc rodičom pri riešení vzniknutých komplikácií.

Rozšírenie stojiska na bicykle pre žiakov ZŠ.

Preventívna akcia v rámci dopravnej výchovy „Bezpečne na bicykli a kolobežke“

Vybudovanie chodníkov v areáli ZŠ, výsadba a úprava zelene.

Verejné obstarávanie na rekonštrukciu školskej kuchyne – Rekonštrukcia prebehne v druhej polovici júla.

Multifunkčné ihrisko – V prevádzke je už od 1. 6. 2020. Prvé športové výkony predviedli na novom ihrisku naši žiaci v júni po obnovení vyučovania. Slávnostné otvorenie a poďakovanie sponzorom a partnerom sme naplánovali na september, keďže v júni to pre mimoriadnu situáciu nebolo možné.

FOTO: ARCHÍV ZŠ

Prevádzka ihriska

Pondelok – Piatok	8.00 – 13.30	Žiaci ZŠ – Telesná a športová výchova	zdarma
	13.30 – 15.00	Deti ŠKD	zdarma
	15.00 – 18.00	Žiaci ZŠ – Krúžková činnosť	zdarma
	18.00 – 20.00	Prenájom podľa záujmu	spoplatnené
Sobota, Nedeľa	Prenájom podľa záujmu		spoplatnené
	14.00 – 16.00	Deti do 12 rokov v sprievode plnoletej osoby	zdarma
	16.00 – 18.00	Mládež od 13 do 18 rokov	zdarma
	18.00 – 20.00	Dospelí nad 18	spoplatnené

V zimných mesiacoch sa s ohľadom na klimatické podmienky ihrisko využíva iba v prípade zaľadnenia na korčuľovanie.

Užívatelia ihriska musia dodržiavať prevádzkový poriadok, ktorý je zverejnený pri vstupe do areálu a na webovej stránke školy www.zshsrnie.edupage.org v sekcii Multifunkčné ihrisko. Po skytnutí ihriska pre dospelých bude spoplatnené. Príjmy z prenájmu budú slúžiť na údržbu ihriska. V prípade záujmu o prenájom treba kontaktovať správcu na tel. čísle 0948 663 038 deň vopred. Objekt je monitorovaný kamerovým systémom so záznamom, zároveň žiadam aj našich žiakov a obyvateľov obce, aby boli všímvaví v prípade vandalizmu. Hoci škola ihrisko už užíva, jeho splácanie je naplánované až do decembra 2022.

**ŠPORTOVÉ
SRDCE
SLOVENSKA**

REALIZOVANÉ S FINANČNOU PODPOROU
ÚRADU VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY – PROGRAM
„PODPORA ROZVOJA ŠPORTU“ NA ROK 2019.

ÚRAD VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Tip na výlet – navštívte horu Butkov

Ing. Jolana Hiklová

Známy slovenský virológ neodporúča stráviť tento rok dovolenku mimo územia našej republiky. Pravdepodobne nebude problém vycestovať do zahraničia, ale problémom môže byť pri zhoršenej pandemickej situácii vrátiť sa späť. Ale naše Slovensko je krásne, nuž podpora turizmu u nás, spoznávajme našu krajinu a chráňme zároveň pred koronavírusom seba aj svojich najbližších.

Poznáte vrch Butkov? Vrch Butkov sa nachádza 765 m n. m. pri Ladcoch v Ilavskom okrese a predstavuje výraznú dominantu západného okraja Strážovských vrchov. Je z neho krásny výhľad na lom, obec Ladce, Biele Karpaty, Strážovské vrchy a Javorníky. Predchodcom vrchu Butkov bolo dno druhohorného mora. More bolo plné jednoduchých živočíchov s vápencovými schránkami, z ktorých postupným hromadením a spevňovaním vznikol za stovky miliónov rokov kompaktný vápenec. Časom sa ľudia naučili z neforemného vápencového kameňa vyrábať kameň cementový. Zistilo sa, že je kvalitný, a v roku 1889 sa začalo s výstavbou cementárne v Ladcoch. Prvý cement vyrobili v roku 1890.

V posledných rokoch je hora Butkov aj miestom, odkiaľ sa šíri duchovné posolstvo a stretávajú sa tu veriaci z celého Slovenska, ale aj zo zahraničia.

Na pozoruhodnú lokalitu upozorní už z diaľky biely 12-metrový kríž, ktorý je za tmy osvetlený. „Myšlienka vznikla pri modlitbách a požehnaní počas návštevy pátra Eliasa Vellu, františkánskeho minoritu z Malty,“ spomína si na začiatky vzniku miesta Anton Barčík, generálny riaditeľ Považskej cementárne v Ladcoch. V roku 2013 kríž naozaj postavili a prišiel ho požehnať páter Elias Vella.

Keďže sv. Ján Pavol II., ako mladý muž Karol Wojtyła, pracoval počas vojny v kameňolome, vznikla v Poľsku iniciatíva postaviť pamätník tomuto novodobému svätcovi aj v lome na hore Butkov.

Následne táto iniciatíva mala veľkú odozvu u rehoľných sestier Kongregácie Matky Božieho milosrdenstva v Krakove a vznikla ďalšia iniciatíva postaviť pamätník svätej Faustíny.

Tento pamätník požehnal v roku 2014 nitriansky biskup Mons. Viliam Judák. Na základe návrhu poľských cirkevných autorít žilinský biskup akceptoval, aby sa celé toto miesto nazývalo Skalné sanktuárium Božieho milosrdenstva a povolil tam sláviť Eucharistiu.

Mimoriadne významným pre toto miesto bol rok 2016. Novú kamennú Kaplnku Božieho mi-

Prežívame ťažkú dobu vírusovej pandémie, ktorá nás núti viacej sa zamýšľať nad svojím pohybom vo voľnom čase, ale najmä nad tým, kde budeme počas leta dovolenkovat.

Na pozoruhodnú lokalitu upozorní už z diaľky biely 12-metrový kríž, ktorý je za tmy osvetlený

losrdenstva slávnostne požehnal v sobotu 21. mája 2016 žilinský diecézny biskup Mons. Tomáš Galis.

V unikátnej kamennej stavbe sú umiestnené aj relikvie siedmich svätcov, ako aj relikvia nazaretského domčeka, v ktorom žila svätá rodina.

Pretože na horu pre jej duchovný ráz začalo putovať stále viac a viac veriacich a turistov, pristúpilo sa k výstavbe krížovej cesty.

Tá bola ukončená a slávnostne požehnaná v septembri 2016. Krížová cesta sa začína pri chate Muflonka, celkovo je to asi 1400 metrov. Prvých približne 500 metrov má väčšie prevýšenie, druhá časť je miernejšia a približne po sto metroch je 14 jed-

notlivých zastavení. Sú zhotovené z kameňa z lomu hory Butkov.

V roku 2017 sa začalo s výstavbou ďalšieho objektu. Na hore Butkov bola postavená monumentálna 6-metrová socha Matky Božieho milosrdenstva. Sochu Panny Márie vytvoril z kamennej hmoty, ktorej podstatu tvorí cement a mletý vápenec, akademický sochár Vladimír Višváder z Bratislavy. Socha je umiestnená na trojmetrovom podstavci s textom z Denníčka sv. Faustíny: „Som nielen Kráľovnou neba, ale aj Matkou milosrdenstva a tvojou matkou.“ Pamätník dopĺňa ruženec ako symbol jednej z najmocnejších modlitieb, ktorými nás Matka Božia priťahuje k jej Jednorodnému Synovi.

V znamení stého výročia narodenia sv. Jána Pavla II. pribudla v areáli hory Butkov nová zvonica so zvonom Jána Pavla II. Nová zvonica je vysoká 8 metrov, zvon váži 280 kg a uliali ho dvaja Michalovia, otec a syn, Trvalcovci – zvonári zo Žarnovice.

Novú zvonicu Jána Pavla II. slávnostne požehnal v sobotu 23. mája 2020 v Skalnom sanktuárii Božieho milosrdenstva na Butkove žilinský diecézny biskup Tomáš Galis. Svedkami tohto podujatia mali byť pôvodne tisíce účastníkov celoslovenskej púte k storočnici narodenia svätého pápeža Jána Pavla II. Kvôli hrozbe pandémie bola však májová púť zrušená a bohoslužba bola prispôbená aktuálnym hygienickým a bezpečnostným opatreniam.

V areáli hory Butkov pokračujú práce aj na ďalších sakrálnych objektoch. Pribúdajú nové kaplnky k verejnej účte svätcov a v auguste tohto roku by mala byť na začiatku krížovej cesty požehnaná aj Brána rodiny so súsoším svätej rodiny a reliéfom Michala Archanjela.

Podstatnú časť nákladov na vznik a zvelaďovanie pútnického miesta Butkov znáša Považská cementáreň Ladce, finančne sa spolupodieľala Nadácia Agapa a časť prostriedkov venoval manažment cementárne zo svojich súkromných zdrojov.

Cesta na najmladšie pútnické miesto na Slovensku na vrch Butkov má svoje čaro ráno i večer. Atmosféru ranného oparu nad Pruským, Ladcami či Belušou rozhodne stojí za to vidieť, rovnako ako zažiť večerný výstup po osvetlenej krížovej ceste. Osamote v zahĺbení, v skupine v živom rozhovore. Výstup na horu Butkov môžete absolvovať peši, ale aj na bicykli, ak ste zdatný cyklista. Počas oficiálnych kultúrno-spoločenských akcií sú účastníci vyvezení cez ladčiansky lom na parkovisko priamo do areálu sanktuária. Poznávajme krásy Slovenska a najmä krásy nášho kraja.

FOTO: MILAN HIKEL

Pamätník požehnal v roku 2014 kardinál Stanisław Dziwisz

Trúbime pre vás

Že má Peter Černička k dychovke blízko, vie zrejme každý. Počas dlhého pobytu v nemocnici sa zrodil nápad pre všetkých milovníkov dychovej hudby - rádio.

Lýdia Murárová

Kto stojí za týmto projektom?

Za projektom stojí občianske združenie Slovenská dychová hudba, kde som ja predsedom a teda aj autorom projektu. Vysielame od 1. apríla 2020.

Čo ťa k tomu podnietilo?

Myšlienka vznikla niekedy vo februári, keď som ležal v nemocnici mesiac a akosi mi tam bolo dlho. Samozrejme, že celý čas som komponoval skladby, aranžoval atď. To bola povinná súčasť môjho pobytu.

Keďže stále robím s dychovkami, či už formou predaja nôt alebo aranžmánov na zákazku, tak viem, že samotné dychovky sa nemajú ani kde prezentovať, keď nepočítam Šlágr TV. Preto som vygooglil radio station software a založil projekt. Nahádzal mp3 na server, spravil nejaký prvý playlist a začalo sa. Poposielal som kade-tade linky a odozva bola, že je to dobrý nápad. Tak som zaregistroval doménu radiodychovka.sk a spravil stručný web, ktorý tuším ešte nie je dokončený od samej radosti.

Na akých poslucháčov toto rádio cieľi?

Cieľová skupina je každý, kto má rád dychovú hudbu, dychové orchestre a big bandy. Veková skupina 10 – 110 rokov.

V akom jazyku rádio vysielá? Má ambíciu osloviť aj české, príp. iné zahraničné publikum?

Rádio Dychovka hrá prevažne moravské a slovenské skladby. Sem-tam nemecké, rakúske, a to v inštrumentálnom prevedení (čiže bez spevu). Keďže ide o internetové rádio, už teraz nás počúvajú v USA, Anglicku, Nemecku, Rakúsku, Česku, Poľsku, Holandsku, dokonca aj Thajsko už bolo.

Vysielate 24/7 alebo len vo vyhradených časoch?

Vysiela sa 24/7, zatiaľ iba skladby. Plánoval som moderovanie, rozhovory a kadečo do toho prišla v marci Korona čo všetko s komplikovalo, tak rádio beží ešte aj teraz len s muzikou. Dúfam že všetko pôjde ako má a od júla začne tvorba relácií, nejaké rozhovory s kapelami, čo pripravujú, atď.

Je to len dychovka alebo aj šlágre? Konkuruje Šlágr TV?

V rádiu hráme len dychovú hudbu, dychové orchestre, big bandy, hudobné skupiny, ktoré nepúšťajú midi či iné hudobné podklady, ale reálne a poctivo hrajú.

Šlágr TV nekonkurujeme, tam je viac umelého ako živého a nehovoriac o reklamách na bieleho slona napríklad.

Kde sa dá rádio naladiť, resp. ako ho môžu ľudia počúvať?

Rádio sa dá momentálne počúvať cez web www.radiodychovka.sk. Tu si môžete stiahnuť aj aplikácie do mobilu, a teda môžete počúvať kde a kedy chcete.

FOTO: FACEBOOK P.Č.

Druhá svetová vojna

Letné obdobie je krásne, plné teplého slniečka, ktoré svieti na Božiu prírodu i ľudské srdcia. Príroda je v pestrofarebnom plášti kvetov, dozrievajúcich plodov i vlniacich lánov dozrievajúceho obilia. Je čas prázdnin a dovoleníek. Také bolo krásne leto na našom malom Slovensku 7. júla 1919. Bohužiaľ, v histórii to boli dni plné hrôzy, strachu, utrpenia, zomierania, od ktorých uplynulo 75 rokov.

Terézia Kebísková

Americké lietadlá 7. júla 1944 bombardovali zbrojovku v Dubnici nad Váhom, kde pracovali pre Nemcov aj naši rodáci. Nemci tu vyrábali delá, letecké motory, ku koncu vojny aj rakety.

Moji rodičia si počas vojny vykopal kryt v humne pri súšiarni, kde bola hlboká priekopa, lebo v dávnych dobách tadiaľ tiekol potok na Galkech mlyn, kde sa mlel cement. Keď sa front blížil, aj v našom okolí častejšie prelietavali lietadlá nad dedinou. Mama s chlapcami a susedou niesli do krytu veci na oblečenie a potraviny. Ako prišli do humna, počuli hukot lietadiel: „Bože, čo idú bombardovať, čo keď idú na

cementáreň?“ A v tom momente sa lietadlá začali točiť akoby na cementáreň a naše humno je blízko. Mama s deťmi a susedou narýchlo zobrali do plachty iba chleba, ostatné veci hodili na gánek a utkali do Orešovnej, ktorá bola hlboká cesta zakrytá stromami a kríkmi, takže bola zamaskovaná ako úkryt pre ľudí zo Súhrady, kde bolo už viac ľudí. Z Orešovca sledovali ľudia s hrôzou lietadlá, ako bombardujú zbrojovku. Babka Šuranech v kolíske v plachte kolísali malé dievčatko Blanku, veľmi plakali: „Už si moja malá sirôtka, tvoja mama už je zabitá tam v tej zbrojovke.“

Ľudia v zbrojovke začuli blížiac sa lietadlá a nato už aj výbuchy bômb. Kto mohol, snažil sa ujsť z areálu závodu. Milke,

mame malej Blanky, sa podarilo ujsť do poľa, kde sa skryla pod rajnu s ďatelinou. Počula okolo hrôzostrašný hukot, výbuchy bômb. Prežívala nepredstaviteľný strach a hrôzu, neodvážila sa ani nakuknúť von. Keď ale bolo už dlho ticho, nabrala odvalu a opatrne vykukla z ďateliny. To sa už stmievalo, a tak opatrne sa preplazila k hati do kríkov, kde bola poľná cesta, a vydala sa k domovu peši. Domov prišla v noci. Mama s babkou ju privítali s veľkou radosťou a veľkým prekvapením. Vlasy čierne ako havran sa zmenili na biele – šedivé. Za tie hodiny strachu a hrôzy ošedivela a po celé roky jej rástli šedivé vlasy.

Cez vojnu sa blížil front do nášho okolia a do dediny mali prísť nemeckí vojaci. Ľudia

v dedine mali strach z vojakov, a tak sa niektoré rodiny vystaňovali do hôr. Jedno miesto bolo „Šipekíe“, kde mali obyvatelia vybudované príbytky, dve miestnosti, z dreva a haluzia. Mali tam so sebou kravy, kozy aj prasatá.

Pamätníčka Marta rozprávala: „Do školy sme chodili aj cez vojnu do dediny. Väčší školáci chodili peši do mešťaniky do Trenčianskej Teplej, lebo železničný most bol zhodený a vlak nechodil. Keď mi skončilo vyučovanie, išla som domov, nachovala som sliepky, pozberala vajčka a šla som za rodičmi do Šipekíeho. Raz, keď som prišla domov, vo vedľajšom dvore u Removičov mali Nemci vozy. Jeden voz bol veľmi plný, zakrytý vojenskou plachtou. Deti aj cez

vojnu lákalo, čo bolo tajomné, a chcela som vedieť, čo tam majú schované. Tak som sa vydriapala na voz, nadvihla som plachtu a snažila som sa dočiahnuť pekné lesklé veci, ktorých tam bolo naložených veľmi veľa. Vtom ale pribehol jeden vojak, s veľkým krikom ma stiahol z voza, pleskol ma a kričal po mne, ale ja som mu nerozumela. Na to pribehol druhý vojak, ktorý vedel po slovensky, a vysvetlil mi, že to sú ostré náboje, veľmi nebezpečné veci. Pre nás deti aj bývanie v prírode bolo ako dobrodružstvo.“

Po vojne na znak šťastia pre dedinu a ako poďakovanie Pánu Bohu za prežitú vojnu naši rodáci postavili na Vršku kríž. Poskladali sa naň a postavili ho svojpomocne.

Nemám dôvod ľutovať

Rozhovor so **sestrou Atanásiou** vznikol kvôli korone cez email. Trvalo to niekoľko týždňov. Musela si vypýtať dovoľenie od sestry predstavenej a času na odpisovanie tiež nemá nazvyš. Väčšinu dňa totiž venuje modlitbe a mladým dievčatám. V mladosti ju od vstupu do kláštora odhovárali. Vraj na to nemá povahu. Ako však sama vraví, nasledovala volanie svojho Pána. Naša rodáčka **Andrea Dobošová**.

Lýdia Murárová

Kto ťa v mladosti najviac ovplyvnil?

Keď sa obrátim späť, tak musím priznať, že moju osobnosť začali formovať učitelia na základnej a neskôr aj strednej a vysokej škole. Vtedy som si to neuviedomovala, ale keď som sa jedného dňa postavila pred deti ja ako učiteľka, tak som začala používať niektoré ich metódy. Ľudia, s ktorými sa stretávame, nás ovplyvňujú pozitívne alebo aj negatívne. Som vďačná, že som mala viacerých učiteľov, ktorí nás neučili len vedomosti, ale svojimi skúsenosťami nás pripravovali do života. Vo všeobecnosti by som povedala, že v mladosti ma najviac ovplyvnil učiteľ ako taký.

Aká bola tvoja cesta k rehoľnému životu?

O tej ceste by sa dala napísať aj kniha. Nebola to záležitosť jedného dňa. Pán ma volal na túto cestu a čakal moju odpoveď.

Kedy v tebe dozrelo rozhodnutie k rehoľnému životu? Pamätáš si konkrétny moment (nejaké osvietenie)? Alebo to bol postupný proces?

Mala som 13 rokov, keď som sa začala zaujímať o rehoľný život. Zo začiatku som to ani tak vážne nebrala. Obdivovala som sv. Agnes, ktorá si v mojom veku radšej zvolila mučenícku smrť, ako by mala zaprieť Krista. Potom prišlo aj obdobie neistoty v povolání, myšlienka na manželstvo a okolo 18-ky povolanie naozaj dozrelo. Bola som rozhodnutá vstúpiť do rehole. Bol to postupný proces. Pán mi poslal viacero ľudí do cesty a prihováral sa cez Božie slovo. Pamätám si výroky zo Svätého písma: „Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.“, „Nie vy ste si ma vyvolili, ale ja som si vyvolil vás.“, „V tých dňoch sa Mária vydala na cestu a poponáhľala sa do judského mesta v hornatom kraji.“ Mária išla slúžiť Alžbete. To bola výzva aj pre mňa.

Lutovala si niekedy toto rozhodnutie?

Ak mám zmysel svojho povolania pred očami, tak nemám dôvod ľutovať. Nastúpila som na cestu obety, modlitby a služby. Nešlo mi o dobrodružstvo a šťastie tohto sveta. Bolo mi ľúto, keď sa ľudia vzdalovali hriechom od Pána Boha. Nemu-

sím nič veľkého robiť, stačí, ak sa budem modliť za obrátenie hriešnikov a môj život má zmysel. Samozrejme, že prišli aj ťažké chvíle. Predstavte si, že žijete pod strechou s viac ako desiatimi ženami. Každá z nás mala inú výchovu, každá z nás má inú povahu a každá z nás bojuje so svojimi slabosťami. Aj tu je priestor na vzájomnú lásku, odpustenie a toleranciu ako v manželstve. Pri niektorých nedorozumeniach som si večer ticho poplakala. Život ma naučil ťažké situácie odovzdávať v modlitbe Pánovi a ísť ďalej. Niekedy mi hlavou preletela myšlienka, však môžem aj odísť, ale nevenovala som jej veľa pozornosti a ako priletela, tak aj odletela.

Ako to prijali tvoji rodičia? Ako reagovali?

Bol to šok nielen pre rodičov, ale aj pre mojich blízkych a známych. Myslím, že som nebola anjel. Vyrastala som doma aj na ulici s chalanmi. A niekde v mojom podvedomí bolo, že sa im musím vyrovnáť bez ohľadu na to, že som bola mladšia. Pamätám si, ako otec raz podotkol, že chceli dievča a majú tretieho chalana. My sme ako pubertáci boli všade: na

ulici, na lešení, pred domom, za domom, na streche, na plote, na strome, v rozkopaných uliciach. Keď nás nebolo vidieť, tak nás bolo aspoň počuť. No a nechápali sme, prečo nám tí dospeláci stále niečo zakazujú. Nejavila som nejake veľké známky svätosti, nemali sme v blízkej rodine kňaza alebo rehoľnú sestru. Preto to bol šok, nikto s tým nerátal. Keď som prišla na faru oznámiť, že odchádzam do rehole kňazovi M. Nosálovi, tak aj on sa zhlboka nadýchol. Doma mi povedali, že sa môžem vydať, mať deti a takisto sa môžem modliť a slúžiť Pánovi. Bola to pravda, ale ja som sa s tým neuspokojila a išla som ďalej. Upozorňovali ma, že nemám na to povahu. Je to náročné povolanie a budem veľa a ťažko pracovať. Po roku ako som odišla do kláštora, ma stretla jedna moja kamarátka a povedala mi, že je prekvapená, že taká osoba ako ja je v kláštore. Začala spomínať na tie rôzne hlúposti, čo som porobila a ona bola toho svedkom. Odpovedala som: „Áno, to bol môj život, ale ja som bližšie spoznala Ježiša a on zmenil môj život.“

Pán vie, koho si povoláva, a my sa len čudujeme. V ten deň sme mali celá rodina v očiach

slzy. Rozlúčky nebývajú jednoduché. Moja babka Margita povedala: „Chod' za hlasom svojho srdca a bude to dobré.“

Prečo si si zvolila práve rád ursulínok?

Veci nemusia byť tak, ako vyzerajú. Možno ja som si prvá nezvolila tento rád. Na prvý pohľad sa zdá, že tá iniciatíva bola odo mňa, ale čím som staršia, tak to vnímam, že iniciatíva išla od Pána. On volal a ja som odpovedala. Po páde komunizmu semtam prišli do farnosti sestry vincentky, ale nepoznala som ich. Potom nás začali učiť náboženstvo sestry notrdamky. S nimi som bola v kontakte aj som navštívila ich kláštor, ale povedali mi, že dievčatá prijímajú od 16 rokov a boli veľmi zapálené pre školy. Ja som mala striedavé obdobie učenia sa a neučenia sa. Vtedy som vôbec nemyslela, že by som chcela byť učiteľkou. Skôr som si predstavovala prácu medzi chudobnými a chorými, napríklad na misiách. Za Trenčínom v dedine Kostolná-Zárečie boli v tej dobe sestry ursulínky. Navštívila som ich kláštor viackrát a páčilo sa mi tam. Vôbec som nepoznala ani ich zakladateľku Angelu Merici. Všetko prišlo pomaly časom. Hoci som odmietla vstúpiť do rehole, ktorá mala hlavnú charizmu vyučovanie, Pán ma pozval do rehole, ktorá mala charizmu výchovu dievčat a vzdelávanie bolo až na druhom mieste. Ja som to tak vnímala. Ale veci nemusia byť tak, ako vyzerajú, lebo máme viac škôl ako internátov.

Ako vyzerá tvoj bežný deň?

Som rada, keď sa môj bežný deň nesie v hesle: ORA ET LABORA – Modli sa a pracuj. Toto heslo je benediktínske, ale myslím, že kláštory ho dodržiavajú. Za tých 20 rokov som pracovala v rôznych zamestnaniach, ako napr. práca v domácnosti, den-

Letný tábor pre chudobné deti v New Orleans. Mnohé boli adoptované, či zneužívané, alebo ich rodičia brali drogy

né štúdium, kuchárka v charite, vychovávateľka na stredoškolskom internáte, starostlivosť o staré a nevládne sestry, učiteľka náboženstva na základnej škole a na gymnáziu a momentálne pracujem ako vychovávateľka v školskom klube na základnej škole. Z toho vyplýva, že tie rôzne zamestnania majú iné pracovné časy cez deň i v noci. Ideálne je splniť si svoje pracovné povinnosti, medzitým sa pomodliť, stráviť spoločný čas so sestrami, s ľuďmi a byť aj sama so sebou. Niekedy sa to pekne dá stihnúť a niekedy je ten deň hore nohami, že neviem, kde mi hlava stojí.

Máš rehoľné meno Atanázia. Vybrala si si ho sama alebo ti ho prideliť?

Moje meno je pre nás nezvyklé a pochádza z gréčtiny. Často sa stáva, že ho zamenia za Anastáziu alebo Eutanáziu, ale ja sa volám Atanázia. V gréčtine Anastázia znamená zmŕtvychvstanie, Eutanázia dobrá smrť a Atanázia znamená nesmrteľnosť. Mala som možnosť si vybrať meno sama. Keď som 2. mája v roku 1996 išla večer na sv. omšu s úmyslom, aby mi Pán pomohol pri maturite, kňaz na začiatku povedal: „Dnes máme sv. Atanáza, biskupa a učiteľa Cirkvi.“ Od tej chvíle mi v ušiach stále znelo svätý Atanáž, sestra Atanázia. Nepoznala som životopis tohto svätca. Doma sme nemali životopisy svätých ani internet. Až v kláštore som si prečítala jeho životopis a po roku som si uvedomila, že 2. mája v roku 1993 som prijala sviatosť birmovania a prosila som o dary a svetlo Ducha Svätého. Spätne som moje meno vnímala ako dar od Pána.

Kde všade (v akých mestách) si pôsobila a kde pôsobíš teraz?

Z domu som odišla do Kostolnej-Záriečia, kde vtedy bol kláštor pre staré sestry. Tam som bola len niekoľko dní a potom som odišla s jednou sestrou do Košíc. Po roku som sa odsťahovala do Trnavy. V Trnave sme mali dva domy. Jeden kláštor v strede mesta a druhý dom pre mladé novicky na okraji Trnavy, tá časť sa volá Kopánka. Po dvoch rokoch ma presťahovali do kláštora v strede mesta. To bola veľká komunita a boli sme tam všetky generácie. Bývala som v Trnave, ale dochádzala som do Suchej nad Parnou kvôli práci. Tam sa medzičasom presťahovali naše staré sestry z Kostolnej. Asi po roku a pol ma poslali na výpomoc do Košíc a zostala som tam 6 rokov. Moje sťahovanie pokračovalo a ocitla som sa opäť v Trnave, kde som pôsobila ďalších 6 rokov. Moja predposledná zastávka bola v Suchej nad Parnou. Keďže sme medzinárodný inštitút a bola možnosť stráviť nejaký čas v inej provincii, tak teraz som zakotvila

v Česko-Moravskej provincii, konkrétne v Olomouci. Je to blízko a minimálny problém s rečou. Sme malá trojčlenná komunita a som zamestnaná na Základnej škole sv. Voršily ako vychovávateľka v školskom klube.

Keď som ťa prosila o rozhovor, spomínala si, že potrebuješ dovoľenie od predstavenej. Je to pre

Stretnutie mladých so Svätým Otcem v Krakove

Výlet do Terchovej s kolegami z Trnavy

sľub poslušnosti? Na čo všetko si musíte pýtať dovoľenie?

My rehoľníci skladáme tri sľuby: sľub čistoty, chudoby a poslušnosti. Tieto tri sľuby nás k niečomu a k niekomu zaväzujú, preto by sme nemali robiť veci svojvoľne. Áno, bolo to pre sľub poslušnosti. Ak chcem niečo publikovať na verejnosti, tak si uvedomujem, že neprezentujem iba samu seba, ale aj moju novú uršulínsku rodinu. Ak napíšem niečo zlé, tak môj postoj ľudia nemusia brať tak, že je to iba moje osobné stanovisko, ale môžu poukázať aj na rehoľu či rodinu. Treba byť v týchto veciach opatrnými. Nevieť asi vymenovať všetky dovoľenia. V podstate ide o to, že máme nejaký spoločný program, ktorý si dohodneme

napríklad na začiatku školského roka, kde je priestor na modlitbu, zamestnanie a nejaký voľný čas a ak mám nejaký dôvod, prečo sa nezúčastním, tak prosím o dovoľenie.

K čomu konkrétne ťa viaže sľub chudoby? Keď napr. potrebuješ nové topánky, ideš a kúpiš si ich? Alebo si na ne potrebuješ pýtať dovoľenie?

Sľub chudoby ma viaže zriekať sa osobného majetku, prijatých darov a mesačnej výplaty. Zriekame sa niečoho osobného a dávame to do spoločného, aby to mohlo slúžiť druhým, ktorí to viac potrebujú. Ja som toho názoru, že peniaze boli, sú aj budú a treba byť od nich slobodní. Po páde komunizmu sestrám vrátili ich budovy v dezolátnom stave. A ešte stále opravujeme kláštory, školy a podporujeme misie... Ak dostanem nejaký milodar, tak to odovzdám a z mesačnej výplaty

Musela si si ostrihať vlasy?

Nemusela, ale chcela. Ja som mala vždy jemné vlasy asi po ramená a žiadny účes mi poriadne nedržal. Obdivovala som dievčatá, ktoré mali dlhé, husté a kučeravé vlasy. V ten deň, keď som dostala závoj, som si vzala nožnice, posadila som sa pred veľké zrkadlo a sama som sa strihala. Vychutnala som si to. Mala som síce schody ako do neba, ale mne to nevadilo, lebo závoj to skryl. Krátke vlasy sú prejavom určitej askézy, no u nás to nie je pravidlom. Môžeme mať aj dlhšie.

Máš na občianskom preukaze fotku v civile alebo v rehoľnom habite?

Keď som vstúpila do rehole, tak som si menila trvalý pobyt a odvtedy mám fotku v závoji a habite.

Koľko hodín denne venujete modlitbe? Vstávate aj na nočné modlitby?

večer ešte pred spaním. Niekedy cez veľké sviatky alebo keď nás ľudia prosia o modlitby, máme adorácie aj v noci a striedame sa. Keď sa v noci náhodou zobudím, tak sa stihnem pomodliť len dve modlitby Pod tvoju ochranu a Archanjelovi Michaelovi a hneď spím ďalej.

Máš priestor aj na osobné aktivity? Čo robíš vo voľnom čase?

Áno. Myslím, že mám priestor. Vo voľnom čase sa snažím niekedy dobehnúť svoje povinnosti. Môj problém je, že všade, kde sa pozriem, vidím robotu. A vo voľnom čase si to urobím pekne pomaly. Svoj voľný čas rada trávim v kuchyni alebo záhrade či prírode. Využívam aj internet a oprášim si ruštinu alebo angličtinu. Mám rada filmy natočené podľa skutočnej udalosti.

Aký je tvoj najhorší zlovyk?

A čo to je zlovyk? My sa len okolo svätosti točíme. To bol pokus o vtip. Nezamýšľala som sa nad najhorším alebo najlepším zlovykom. Mám rada, keď veci idú podľa mojich predstáv a ak to nie je tak, tak si podudrem. Podudrem aj pred inými a to môže byť zlý zlovyk, že do svojho srdca aj druhých vnášam nepokoj. Niekedy mám málo pokory prijať veci tak, ako sú. Našťastie, sestry ma poznajú a moje dudranie vedia utíšiť. Aj to je čaro spoločenstva.

Kto je momentálne tvoj najväčší vzor?

Každé storočie má úžasných ľudí. Ja vyberiem teraz dve veľké osobnosti. Prvá je pápež Ján Pavol II. Bol to pápež, ktorý sa snažil veriacich previesť do tohto tisícročia. Pred rokom 2000 prebehla trojročná duchovná obnova, aby sme vstúpili do tretieho tisícročia s vierou, nádejou a láskou. Keď vidím nejaké video s týmto pápežom, tak mám zimomriavky. Nielen jeho slová, ale aj postoje a skutky sa ma dotýkajú. Vedel sa znížiť k obyčajným ľuďom. Bol veľkým mysliteľom, má krásne myšlienky, ktoré sú nadčasové. Napríklad: „Boh je večný a prichádza k ľuďom cez lásku.“

Ako druhú vyberiem Matku Terezu. Bola ako malá kvapka v mori, ale zanechala veľké dielo. Bola múdra, pokorná a odvážna. Dokázala osloviť veriacich aj neveriacich. Nikoho sa nesnažila obrátiť nasilu a slúžila všetkým bez rozdielu vierovyznania. Svätá Matka Tereza raz povedala: „...ovocím viery je láska, ovocím lásky je služba, ovocím služby je pokoj.“ V našom živote má veľký zmysel služba pre druhých.

Obidve tieto osobnosti nasledovali Ježiša Krista. V skutočnosti Ježiš je najväčším vzorom pre rehoľníkov. Fascinujú ma jeho slová v Matúšovom evanjeliu v piatej až siedmej kapitole.

FOTO: ARCHÍV A.D.

vidím akurát pásku, na ktorej si kontrolujem dovoľenku. Keď potrebujem nové topánky, nekúpim si ich len tak. Topánky sú väčšia položka a potrebujem si vypýtať peniaze. Keď som mala pod jednou strechou kláštor a zamestnanie, vôbec som nepotrebovala peniaze. Ale časy sa menia a v posledné roky cestujem do práce, tak mám nejakú sumu. Na začiatku mesiaca si poprosím peniaze, ktoré budem potrebovať, a na konci mesiaca vyúčtujem, na čo som ich použila. Ak ušetrim, neprechádza to do nového mesiaca, všetko vrátim. Je tu ešte malý háčik. Od predstavenej si pýtam dovoľenie, ale peniaze mi dá sestra ekonómka. Ekonómka sa stará o finančné zabezpečenie komunity. Je v tom taký systém.

Niektorí ľudia si myslia, že v kláštore nič nerobíme, len sa modlíme. Tým, že sme zamestnané, tak pracujeme viac, ako sa modlíme. Modlitba sa ťažko vypočítava. Zhrnula by som to, že denne sa modlíme 3 až 4 hodiny. Záleží to aj od toho, či spievame alebo recitujeme, či je všedný alebo sviatočný deň. Nie je dôležitá dlhá modlitba, ale hlboká a úprimná. Modlitba, ktorá nás mení a robí lepšími ľuďmi, je správna. Počas celého dňa je dobré uvedomovať si Božiu prítomnosť. Mnišky žijú prísny klauzúrovaný život a ony vstávajú aj v noci, aby sa modlili. Ja nie som mniška, ale rehoľná sestra a my máme hlavné modlitby cez deň. Keď nestíham cez deň, snažím sa to dobehnúť

Na Jána, na Jána zem sa nám otvára

Táto krásna trávnicka mi v týchto dňoch znie v mysli viac ako inokedy. Koľká ľudová múdrosť a hĺbka je v jej slovách a aká pravdivá! Toho roku po 3-mesačnom väzení a 3-týždňovom zachmúrenom nebi je jej text nanajvýš aktuálny. Každý tvor vzhliada po slniečku, ktoré sme tak túžobne očakávali.

Mária Naňáková

Koncom mája a potom v júni až septembri zem akoby štedrejšie vydávala svoje svätovánske poklady. Veľmi sa teším, že nie iba ja som „postihnutá“ zberom bylín. V prírode často vídať i mladšie ročníky, na lúčkach, okrajoch polí i lesov. Niektorí majú v rukách košíky, iní kytičku niečoho voňavého. Môj obdiv patrí zanieteným hubárom, to je tiež „diagnóza“, ale v dobrom! Práve o tom je to, aby človek trávil zmysluplne voľné chvíľky v prírode. Tam si vyčistí myseľ a pookreje snáď každý. Rozmaznaní civilizačnými vy-

možnosťami sme sa v predchádzajúcich týždňoch presvedčili o tom, že je potrebné sa prinavrátiť k prírode a zem si aj viac vážiť a chrániť.

Svätovánska explózia

24. júnom sa objaví množstvo, doslova explózia bylín a plodov vhodných na liečivé čaje. Už vieme, že ich zberáme najlepšie za slnečného počasia, pretože vtedy majú najväčšiu silu. Nemenej dôležité je, aby sme im nevytrhali koreňky a nevyplienili sme si tak zásobáreň k budúcu roku. Je dobré nechať vždy pár rastlín vykvetnúť, aby dozreli semenka.

Ani neviem, čím skôr začať, či divou prírodou, alebo pestovanými bylinkami. V záhradách dorastá mäta prieporná, šalvia lekárska, nechtík, palina i levandula. Ligurček, vňať petržlenu či zeleru sú tiež vhodné na liečebné účely. V prírode je teraz kvet pagaštanu, baza, alchemilka lekárska – devaterník, betonika – bukvice, repík, ľubovník – trezalka, materina dúška, rebríček – myšičkavý, skorocel – psí jazyk a čoskoro aj lipa malolistá. Po nej hádam najznámejší pamajorán – dobrá myseľ a tiež listy podbeľu či jahody poľnej.

Bylinky do šálky

Z kríka čiernej ríbezle môžeme otrhať 1/3 mladých listov. Čaj z nej má zvláštnu až exotickú vôňu. Cenný je pri chorobách z nachladnutia na potenie, pri reumatizme, hnačkách, zápaloch močových ciest a u detí pri čiernom kašli. Veľkým pomocníkom na ženské choroby i prostatu u mužov sú vrbovka, alchemilka, rebríček a praslička roľná, ktorá môže na tieto účely tvoriť až polovicu čajoviny. Má aj iné nezastupiteľné využitie pre obsah rôznych vzácnych prvkov, čo potvrdzuje aj výskyt v mnohých ofi-

ciálnych čajovínach. Odporúčam vyhľadať si viac informácií o tejto nenápadnej bylinke. Dôležité upozornenie: nezberáme prasličku roľnú, ale prasličku roľnú!

Nedávno ma potešila útlá knižka *Tinktúry z liečivých rastlín* (autori R. Beiser a H. E. Beisero-ová). Je to praktická príručka i na vlastnoručnú výrobu tinktúr. Odborníci na výrobu tinktúr sa delia o svoje skúsenosti vo viac než 70 receptoch. Vrelo odporúčam.

Tinktúry už dávno využívali naši predkovia. Dôkazom sú ľaliová, skorocelová či levandulová proti dotieravému hmyzu.

Ľubovník bodkovaný

Ľudovo trezalka

Má využitie ako repík či harmanček – na zlehojace sa rany, podliatiny aj reumatické bolesti. Pre obsiahnutý olej má čaj masť povlak na povrchu, preto je vhodnejší na tinktúry a olejčky i pre deti. Jej antibakteriálna vlastnosť je dobre využiteľná i v ľudovej kozmetike. Zastúpená je i v mnohých olejčkoch a krémoch podobne ako nechtík.

FOTO: WIKIMEDIA

FOTO: WIKIMEDIA

FOTO: WIKIMEDIA

Alchemilka lekárska

Ľudový názov pre túto rastlinku je devaterník. A nie nadarmo, má vraj deväťero využití. Najviac pri ženských chorobách všetkého druhu – pri silnej menštruácii, je krvčistiaca, poslúži aj v klimakteriu, pri cukrovke, je močopudná... Zvonka sa využíva podobne ako repík a harmanček.

Pagaštan konský

Kvet je vhodný na tinktúru, osoží na boľavé žily, krčie v končatinách a prekrvenie nôh. Na ten istý účel je na jeseň i plod gaštan – zošrotovaný a zaliaty bielym alkoholom poslúži ako mazadlo na boľavé žily a krčie v nohách.

FOTO: WIKIMEDIA

Skorocel kopijovitý

Skorocel je neoceniteľný pomocník na katary horných dýchacích ciest vo forme sirupu. Postup: Čerstvý list natrháme alebo narežeme do zaváraninového pohára, striedavo vrstevíme s cukrom. Nasledujúci deň to ešte zopakujeme, lebo hmota veľmi usadne. Ukončíme vrstvou cukru, zavičkujeme a necháme v tmavej polici niekoľko týždňov, až kým sa všetok cukor neroztopí. Pokojne aj 2 – 3 mesiace. Hmotu prelisujeme cez gázu a skladujeme v chladničke uzavretú v skle. Pri deťoch ho oceníme až v zime na kašeľ. Tinktúra zo skorocelu poslúži rovnako ako čerstvý list na rôzne poranenia.

Nechtík lekársky

Najčastejšie sa využíva na masť, ktorá je vhodná na zle hojace rany, rôzne defekty kože, zapareniny i preležaniny pri starších ľuďoch. Vhodný je tiež ako krémik na masáž, pri reumatických bolestiach, svalovej únave a kŕčoch svalov. Do čajových zmesí sa pridáva na vylepšenie látkovej premeny. Jeho výrazné žltó-oranžové farbivo sa využíva i v potravinárstve (do syrov a pod.). Tiež je vhodný na tinktúry spolu s pestovanou arniou. Využitie nájde i v kozmetike.

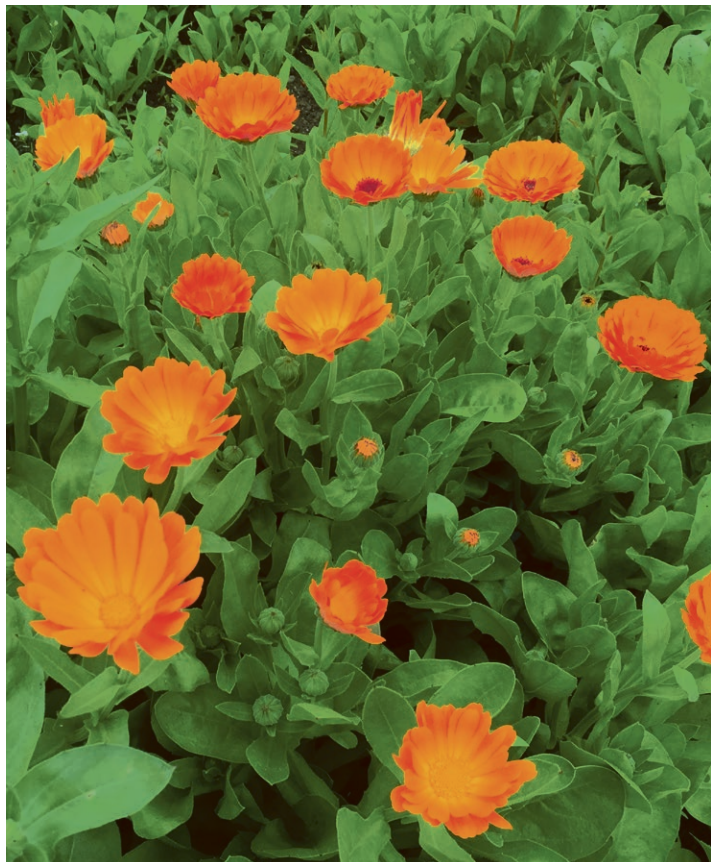

FOTO: WIKIMEDIA

Baza čierna

Sirup z kvetov všetci poznáte, je veľmi chutný. Pri sušení a uskladnení kvetu opatrne, lebo naberá vzdušnú vlhkosť. Uskladňujeme ju v pevnejšom papierovom vrecku dobre uzatvorenú. Je znamenitá pri chrípke, prechladnutí, je potopudná. Vhodná je tiež pri zápche. Pri dávkovaní buďte opatrní – ak by sa užívala dlhodo vo väčšom množstve, môže i uškodiť. Podobne sú nebezpečné i plody bazy v surovom stave. Využívajú sa na prípravu džemov, sirupov, a to na zvýraznenie farby. Ako farbivo sa baza využíva v potravinárstve pomerne často. Varom sa nebezpečné látky vytláčajú.

FOTO: ALSTERKORALLE / PIXABAY

Betonika lekárska

ľudovo bukvice

Má blahodarný účinok pri chorobách horných i dolných dýchacích ciest. Ďalej sa využíva pri bolestiach žalúdka, črevných ťažkostiach, hnačkách či zápaloch močových ciest. Taliani jej pripisujú až zbožnú úctu – majú porekadlo v znení: Predaj kabát a kúp si betoniku! Nemá žiadne vedľajšie účinky, je vhodná i pre deti. Je vhodné zberať nepoškodenú ružicu prízemných listov aj niektoré mladé kvetné bylinky. Staršie kvety nie sú vhodné, i v čaji sú akoby škraľavé, lebo sú porastené drobnými chlpkami. Je lepšie ich nechať dokvitať a vysemeniť.

FOTO: WIKIMEDIA

Komentár: Sterilné záhrady

Tak už aj do našej obce dorazil trend „sterilných“ záhrad. Záhradníci medzi sebou takto nazývajú záhrady a záhradky, kde je všetko naľinkované, strihnuté do jednej fazóny, nikde nič nepretŕča, nikde nie je konárik či lístok navyše.

Silvia Kebisková

Väčšinou tam ani nič nekvitne, lebo to už vyžaduje nejakú starostlivosť a odkvitnuté kvety sú predsa neestetické. Rastliny sú zasypané kamením, aby boli záhradky bezúdržbové.

Takéto záhradky okrem toho, že plnia nejakú estetickú funkciu (o ktorej môžeme polemizovať), neplnia žiadnu inú z funkcií. V okolí domov nezadržiavajú vlhkosť, nelákajú užitočný hmyz, neochladzujú prostredie. V takejto záhradke neuvidíte včelu, lienku či motýľa. Nemajú dôvod do takejto záhradky priletieť. Kameň naakumulujú obrovskú horúčavu a popri asfalte a betóne tak významnou mierou prispievajú k prehrievaniu okolia. Pôda pod nimi sa stáva úplne neúrodnou, tlak niekoľkokrát vyšší ako v prírode. Pôda pod nimi sa stáva úplne neúrodnou, tlak niekoľkokrát vyšší ako v prírode. Pôda pod nimi sa stáva úplne neúrodnou, tlak niekoľkokrát vyšší ako v prírode.

Živým príkladom snahy dosiahnuť stav sterilnej záhrady je v našej obci plocha pred kostolom. Pri výsadbe bolo cieľom, aby vysadené záhony boli protiváhou veľkej vydláždenej plochy. Mali udržať vlhkosť, prispieť tak

k ochladeniu nádvorja, zabezpečiť na nádvorí potrebný tieň pre tých, ktorí zo zdravotných dôvodov alebo kvôli malým deťom nemôžu ísť dovnútra kostola počas bohoslužieb. Mal byť vytvorený tieň aj pre oddych na lavičkách pre návštevníkov cintorína.

Počas uplynulých rokov však táto snaha dostáva riadne „na frak“. Prvým výrazným poškodením bolo neodborné orezávanie okrasných čerešní, ktoré bývalý pán farár napriek upozorneniu dával každoročne vykonať. Dôsledkom týchto zásahov je, že čerešne musia byť vyrúbané. Tým, že orezávali korunu, dosiahli pravý opak, koruna sa zahusťovala, kmeň zhrubol a energia išla do koreňového systému, ktorý už teraz začal narušovať dlažbu a pamätník padlým. Minulý rok „strihom“ zdecimovali aj kaliny pri plote.

Smrek, ktoré už svojou výškou reálne ohrozovali kostol a cintorín, mali byť nahradené listnatými stromami, ktoré by vrhali tieň. Hľadali sa také stromy, ktoré by mali primeranú korunu, nie príliš veľký koreňový systém a ktoré by na jeseň neprodukovali príliš veľké množstvo opadajúcich listov.

FOTO: LÝDIA MURÁROVÁ

Ibaže vedenie farnosti sa chopilo príležitosti a výsadbu vykonalo po svojom. Zvolilo pritom druhú najhoršiu možnosť, ako sa s týmto priestorom vysporiadať. Horšie by už bolo iba vydláždenie. Zakrsle ihličnany nevyrhajú a ani nebudú vrhať tieň, neochladzujú nádvorie. Kameň, ktorý bude spôsobovať ešte väčšie teplo. Hlavné, že neprodukuje odpad v podobe listov či odkvitnutých kvetov. Je možné, že ihličnany sa na priamom slnku v kameni doslova upečú.

No a v poslednú júnovú sobotu sa snaha o sterilnú záhradu prejavila znovu. Partia, ktorá upratovala nádvorie, ostrihala trvalkám kvety pred ich rozkvitnutím. Zrejme preto, lebo pretŕčali a nemali obligátnych estetických 50 cm. Z trvaliek, ktorých normálna výška je takmer meter, zostali okýptené kôpky.

Nejako sme zabudli, že odkvitnuté kvety a opadané lístie do záhrady a do života vonku patria. Že záhrada sa má meniť počas jednotlivých ročných období. Že vonkajšie plochy nemusia byť čistučky bez jediného lístka či opadnutého kvietku. To nie je koberec v obývačke.

O Židoch u nás i vystaľovalcoch z krajiny

Mária Kussová

Dlhšiu dobu som rozmýšľala, či o tejto téme niečo napísať alebo nie. Podnietil ma k tomu článok v Lipovci č. 4/2019 pod názvom Zabudlo sa na holokaust?, kde autorka odporučila anonymovi o. i. prečítať si Lipovec č. 1/2013 pod názvom Židia v Hornom Srní. K tejto téme znovu načriem do spomienok brata Michala.

Kurín banka

Najradšej spomínal na začiatok školskej dochádzky. V tom čase bolo v našej rodine málo peňazí na drobné školské predmety, ako ceruzky. Perká sa lámali, zodrala sa guma alebo vypísala písanka. Po zahlásení mame, že potrebuje peniaze na novú písanku, tá mu ukázala len prázdnu vyvratenu vačku na sukni s komentárom: „Žánne peniaze nemám.“ Vedel, že dolný Kohn predával tovar ľuďom, čo neboli zapísaní do „BORGVEJ KNIŽKY“ aj za slepačie vajcia. Zostalo už len vyslieďť, kedy bude v kuríne sliepka, čo znesie vajce. Podarilo sa. Preto hneď ráno stál pri obchode s vajcom v ruke. Kúpa prebiehala nasledovne: „Pán Rosenberg (dolný Kohn), scem jenu písanku.“ „A penáze máš?“ „Nemám, ale mám jenu vajco.“ „Dobre, daj sem,“ a z regálu mu podal to, čo pýtal. Nuž, a takýto obchod sa opakoval viackrát vďaka „KURÍN BANKE“. Toto by sme chceli, aby deti žobronili o pár centov na školské pomôcky, keď je niektorými občanmi zveľbovaný bývalý Slovenský štát?

Týmto by som len chcela poukázať na to, že miestni Židia dávali občanom na borg, teda na dlh, čo potvrdzovali vlastnoručným podpisom. Ich cieľom bolo získanie majetku, žiadne milosrdenstvo. Ten, kto nevládal splácať dlh, tak jeho majetok prechádzal do vlastníctva Židom. Veľmi dlho sme aj pozemok v obci volali Židova kopanica. Kto je teraz jeho vlastníkom?

V priebehu roka 1942 na vlastné oči videl, ako deportovali do tábora smrti rodinu Alfréda Rosenberga s manželkou. Deportovala ich ozbrojená hliadka gardistov. Ešte aj počasie v ten deň bolo upršané – smutné. Odvádzali ich po chodníku, ktorý viedol za našou záhradou.

Čo videl pri arizácii?

Obchodnú budovu Alfréda Rosenberga arizoval bezplatne vtedajší vládny komisár a veliteľ Hlinkovej gardy. Ešte horším spôsobom sa zachovali niektorí občania našej obce pri dražbe hnutelného majetku a drobných vecí po rodine Rosenbergovcov. Keď dražiteľ vyhlásil cenu vecí, niektorí občania zvädzali medzi sebou boj, nadávali si, dokonca sa medzi sebou pobili. Údajne prím v nadávaní a odpornom vrieskaní hrala žena bývajúca naproti horného Kohna.

Deportácia Čechov zo Slovenska

Po rozdelení Československej republiky na Protektorát Čechy a Morava a samostatný Slovenský štát bola vo Vlár-

skom priesmyku zriadená colnica. Po štrnástom marci 1939 museli tak Česi, ako aj Židia opustiť Slovensko.

Aby v colných priestoroch nebolo vidieť, ako zaobchádzajú Nemci s Čechmi, urobili blízko pri dome Uhríkovcov a Halgašovcov záchytné miesto. Tu sa usadil ozbrojený pohotovostný oddiel Hlinkovej gardy a Hlinkovej mládeže. V službe sa tam striedalo viac členov POHG a HM. Tu bez hanby okrádali odchádzajúce české rodiny, rabovali všetko, čo bolo nad povolený limit, ulúpené veci odnášali do školskej budovy, do pivníc a potom vydražili.

Zaobchádzanie s vystaľovalcami

Na záchytné miesto prišlo staršie osobné auto. Gardisti pri prehliadke zrekvirovali všetko, čo bolo nad povolený limit. Auto sa už pomaly rozbiehalo, keď si gardisti na niečo spomenuli. Začali okolo neho obskakovať, chceli ho opätovne zastaviť. Šofér nereagoval a išiel autom pomaly ďalej. Jeden z gardistov strhol pušku – guľovnicu a unikajúcemu autu prestrelil zadné pneumatiky a kontrolu opakovali.

Aby sa gardistom takéto úniky neopakovali, nechali na hradskú dotiahnuť kmeň stromu a položili ho naprieč cestu. Po rabovke museli vystaľovalci kmeň stromu odstrániť, prejsť a guláč dať na pôvodné miesto.

Príhoda z miestnej stanice

Aj na tunajšej železničnej stanici sa udiala nasledujúca príhoda. V metelici sťahovania Čechov do Protektorátu dostala skupina vystaľovalcov povolenie na pristavenie osobného vlaku v Trenčianskej Teplej na presťahovanie. Ochrana tohto vlaku ako aj cestujúcich bola zverená ozbrojeným českým četníkom slúžiacim na Slovensku. O prejazde vlaku cez našu stanicu sa dozvedeli domáci gardisti od prednostu stanice. Nedozvedeli sa však, že je pod ozbrojenou ochranou.

Ozbrojení prišli na nádražie a žiadali službukonajúceho výpravcu, aby vlak v stanici zadržal na celý čas, ktorý budú potrebovať na prehliadku, či je dodržaný limit na prepravu osobných vecí cez hranicu. Výpravca im nevyhovelo a ani prednosta. Rozhodli sa preto svojvoľne zasiahnuť pri príchode vlaku na stanicu. Ozbrojení vyzvali rušňovodiča, aby z rušňa zostúpil. Súčasne zabránili výpravcovi pustiť vlak ďalej. Na prvom vagóne sa otvorili okná, v nich sa objavili českí četníci ozbrojení kvermi a ľahkými guľometmi. Vyzvali gardistov, aby okamžite od vlaku odstúpili, a ak neposlúchnu, začnú do nich strieľať. Súčasne nariadili výpravcovi, aby vlak vypravil do Vlárského priesmyku.

Zložitá situácia kedysi aj dnes

Celková situácia v obci určite nebola jednoduchá a pokojná. Spoločenské rozdiely sa zdôrazňovali aj verejnými prejavmi. Gardisti mali v oblube bojovú

pieseň, na ktorú radi pochodovali. Znela takto: *Sme Hlinkova garda, sme slovenská stráž, Hlinka je náš otec, Tiso vodca náš, na vrchu Kriváňa postavíme stráž, Slovensko si obhájime a keď treba uderíme, kamaráti na stráž.*

Čo k tomuto, čo som opísala z pamätí brata Michala dodať? Je mi smutno a veľmi ma znepokojuje nárast podpory extrémistov s antisemitskou politikou, popieranie holokaustu aj v našej obci.

Nebolo dobre ani po vpáde nemeckých vojsk do vtedajšieho Sovietskeho zväzu v roku 1941. Mnohí slovenskí chlapci boli posielaní na východný front, aby bojovali po boku nemeckej armády proti ukrajinskému a ruskému národu. V tomto pre Slovákov smutnom čase sa zrodila pieseň vyjadrujúca bolesť tých, ktorí museli narukovať. Mnohí si ju iste ešte pamätáme, jej obsah je nasledovný:

V tichu pod horami, v dialke pod Tatrami vlast' moja, domov drahý, tam na mňa spomína mať moja, otec drahý, píšem Ti mama zasa z frontu list, bo vieš, že odtiaľto nemôžem prísť. Posielam pozdrav z frontu pevniny, kde chránim záujmy svojej otčiny. Zajtrajšok svetu je tiež neznámy. Slováci musia stáť tiež vo zbrani, verím však mama a vy tiež s nami, žiť budeme ďalej pod Tatrami.

Mnohým sa však táto túžba nesplnila, pod Tatry sa viac nevrátili, a to len pre chamtivé a neludské záujmy nemeckých a slovenských fašistov.

Hlavne mladá generácia by sa mala zamyslieť nad sebou a začať sa zodpovedne správať. Prehodnotiť svoje postoje k svojmu štátu, či chcú, aby sa podobné neludské činy opakovali? Mali by poznať históriu nášho štátu, našej obce minimálne od Donačnej listiny, čo naši predkovia všetko zažili a urobili preto, aby sme tu mohli teraz byť a žiť, že sme sa dožili v mieri 75. výročia oslobodenia našej obce. Vedia vôbec, čo je Donačná listina? Prajem si, aby tento článok primäl k zamysleniu sa mladých, stredných, ale aj starších občanov našej obce.

Spoločenská kronika

Naši noví občania

Samuel Mynář
Eliška Tupá
Liliana Švančárková
Tobias Schiszler
Ján Papierník
Barbora Babolčaiová
Aneta Varčeková

Manželstvo uzatvorili

Martina Prošňanská
a Jozef Špirka

Navždy sme sa rozlúčili

25.3.2020 František Kristín
30.3.2020 Margita Hošová
30.3.2020 Jozef Madola
7.5.2020 Zdenek Šimko
14.6.2020 Mária Štefánková
23.6.2020 Alojz Štefánek

Svoje články a námety
posielajte na adresu
lipovec@hornesrnie.sk

Medzi aktivity členov klubu dôchodcov patrí dlhodobá aj skultúrňovanie okolitého prostredia. Po minuloročnom obnovení výsadby pri novom cintoríne a jarnom čistení okolia kyselky prišiel rad aj na centrum obce. Partia dôchodcov si zobrala do parády kruh v parku, ktorý zostal po spílení lipy roky zanedbaný. Nevzhľadná plocha sa premenila na upravený kvetinový záhon, ktorý sa čoskoro ukáže v plnej kráse. FOTO: DOMINIKA MYNÁŘOVÁ